

LIBERTYEN

13

maand
blad
van
de

humanistische
jongeren
gemeenschap

OMMANUMMER

abonnement:
leden h.j.g. gratis
niet leden: f 3.--
per jaar

★

losse nummers:
f 0.25

★

postgiro 584802
t.n.v.

penningm. esse
humanistische
jongeren-
gemeenschap
te Hardinxveld

★

advertentie-
tarief
op aanvraag

Leest: DE VRIJDENKER

Weekblad ter verbreiding van de Vrije Gedachte.

Uitgave van de Vereniging tot bevordering van het zelfstandig denken „De Vrije Gedachte” te Amsterdam.

Verschijnt wekelijks.

Abonnementsprijs: f 2,50 per kwartaal.

BELANGRIJK.

Voor leden van jongerenorganisaties stelt de afdeling Amsterdam van „De Vrije Gedachte” een beperkt aantal jaarabonnementen tegen sterk gereduceerde prijs beschikbaar, nl. f 1,50 per half jaar bij vooruitbetaling.

Op te geven bij:

A. L. Meintser, Oude Waal 17, Amsterdam-C., Tel. 34016.

LIBERTYN

Landelijk maandblad
van de Humanistische
Jongeren Gemeenschap
in N e d e r l a n d

---

redactie:
Klaas Swaak

Rob Schut

---

hoofdredacteur:
Klaas W. Swaak
Oosterhamriklaan 207
Groningen

Administratrice:
Tine Bouterse
Kijkduinstraat 58''
Amsterdam

8e jaargang-nr.13
eind december 1958

Inhoud:

A
T
O
O
M

Onze situatie.

Protesten worden minder ge-
hoord. De theorie van het e-
venwicht schijnt vrij juist
te zijn. Men komt op confe-
renties "dichter bij elkaar".
Men vermoedt mogelijkheden
tot reëel samenwerken en ont-
wapening.

De proeven gaan door. De bom-
menwerpers vliegen onhoorbaar
boven ons. Iemand vergist
zich. Een bom valt, ontploft
gelukkig niet. Dat gebeurt
nog eens, de bom barst.

Een technische storing in het
radar-waarschuwingssysteem:
Vijandelijke bommenwerpers
naderen ! Een generaal moet
nu onmiddellijk zijn B-zoveel
de lucht in sturen. Hij durft
niet. Gelukkig man.

En wij ? We hebben wel wat an-
ders aan ons hoofd. Little
Rock, Algerije, de Expo.
Het is geen wonder, dat we
voor het ergste op de loop
gaan. Dat zit in de aard van
het beestje. Dat verdringen we
(maar sublimeren het niet).
We verdrinken't met koffie.
Maar probeer nu eens , met kop-
fie, rustend na de Expo, het
nucleaire cryptogram te lijf te
gaan. Stuur ons de oplossing.
Onder de goede oplossers worden
grote doses kalmerende middelen
uitgedeeld.

Red.

DE SITUATIE

Het kan zijn nut hebben een vaag en ondoorzichtig probleem wat duidelijker te bepalen en te splitsen in delen en onderdelen. De vraag in zijn meest algemene vorm gesteld luidt ongeveer: Aanvaarden wij het atoomwapen in zijn huidige vorm en de verdere ontwikkeling ervan ?

Door de vraag zo te stellen sluiten we de ontwikkeling der kernenergie voor vredelievende doeleinden buiten het probleem, niet omdat dit punt onbelangrijk zou zijn, maar omdat we hierbij in veel mindere mate of in het geheel niet voor een zedelijk probleem komen te staan en omdat het een onnodige verzwaring van het toch al gewichtige vraagstuk zou betekenen. Hieronder zal ik proberen enkele pro en contra argumenten naast elkaar te zetten. Het eerste deel van de vraag:

AANVAARDEN WIJ HET ATOOMWAPEN IN ZIJN HUIDIGE FORM?

Ja, want alleen dan is ons uitgangspunt voor verder handelen en onderhandelen reëel: de bom is er nu eenmaal. Afschaffing door Amerika betekent de ondergang van onze beschaving en hare waarden. Afschaffing door Europa betekent Russische overheersing (met behulp van A- en H-bommen en daarna (misschien) bevrijding door Amerikaanse bommen.

Algemene afschaffing betekent een terugvallen op de conventionele (inmiddels geperfectioneerde) bewapening en dus communistische overheersing. Het bezit van de A-wapens door de "blokken" is de beste vredesgarantie. Geen van beiden durft te beginnen, omdat hij weet zichzelf en de wereld te vernietigen.

Vernietigt men de A-wapens, dan blijft altijd nog de mogelijkheid bestaan, ze opnieuw te vervaardigen. Beide partijen zouden zich kunnen verplichten de bom niet te gebruiken, zolang de tegenpartij het niet doet. Dat een dergelijke overeenkomst niet zinloos is, blijkt uit de overeenkomstige verdragen met betrekking tot de gas- en bacteriologische oorlogvoering

Het propageren van afschaffing der atoomwapens betekent het brengen van innerlijke verdeeldheid in het westerse kamp.

WIJ MOETEN LEREN LEVEN MET DE BOM

Nee. Want wij moeten de kracht opbrengen, om, wat

het ook moge kosten, de A.-Wapens te vernietigen, en de ondergang van de mensheid te voorkomen. Nee, want afschaffing door Amerika zal Rusland verplichten hetzelfde te doen, de wereldopinie sterk ten gunste van het Westen beïnvloeden en de bevolking van Europa en Amerika meer moreel weerbaar maken.

Weigert Europa startbases, dan zal de communistische angst en agressiviteit verminderen en er weer een oceaanzijn, die afstand scheidt. Zien allen af van atoombewapening, dan zal in een ontspannen atmosfeer de mogelijkheid tot co-existentie en algehele ontwapening groeien. Nee, want een afspraak om het wapen niet te gebruiken, zolang de ander het niet doet, betekent in de tegenwoordige situatie niets meer.

De afschrikkingstheorie berust op een vergissing: de geschiedenis laat zien, dat afschrikking provocatie betekent.

Het risico, dat wij door een misverstand, door onverantwoord handelen, door fouten in een elektronisch brein, plotseling in een atoomoorlog verzeild raken, is groot, wij zijn deze dans zelfs al enkele malen op het nippertje ontsprongen.

Het tweede deel van de vraag:

AANVAARDEN WIJ DE VERDERE ONTWIKKELING VAN ATOOMWAPENS ?

Ja, alleen door steeds verder gaande perfektionering blijven we het overwicht behouden.

De ontwikkeling van de schone bom zal het ons mogelijk maken in een eventueel konflikt minder onschuldigen te treffen.

Bovendien hebben we kleinere wapens nodig voor taktisch gebruik, voor lokale konflikten, en om het bestoekt gebied binnen niet al te lange tijd toegankelijk te maken. De gevaren van radioactieve neerslag zijn betrekkelijk gering. De toeneming van bepaalde ziekten bedraagt slechts 1% of minder. De genetische schade (nadelige beïnvloeding van erfelijkheidsfactoren) slechts 0,1% van de genetische schade, die wij door andere oorzaken ondervinden

Nee, want doorgaan met de kernproeven betekent een toenemende spanning in de wereld. Steeds meer landen zul-

len A-wapens krijgen: dit zal de kans op konflikten vergroten.

De schone bom is een propagandastunt.. Zij zal immers niet gebruikt worden. En zelfs al zou dat wel het geval zijn; zij heeft een even verschrikkelijke uitwerking als de bom op Hirosjima. Zo schoon.

Het gebruik van kleine tactische wapens leidt praktisch onvermijdelijk tot het gebruik van de zware wapens.

Wij weten nog weinig van de gevolgen van verhoogde radioactiviteit. Zij kunnen vele malen erger zijn dan wij nu vermoeden. Maar wát wij weten, dwingt ons af te zien van verdere proeven. De toeneming van de gevallen van leukemie, botkanker, misgeboorten, misvormingen en schade aan het nageslacht mag uitgedrukt in procenten van het aantal nu voorkomende gevallen gering en geruststellend schijnen, zij betekent dat wij kunnen beschikken over de gezondheid van honderduizenden.

Men mag niet vergeten, dat de bewoners van gebieden, die ongunstig liggen t.o.v. proefcentra de gevolgen in veel sterkere mate ondervinden.

Men denke aan Japan, waar de vis getest, het water gekookt en de groente met extra zorg gewassen moet worden.

Zij, die kiezen voor de bom, bevinden zich in een vrij duidelijke positie, hoeveel strijd hun de beslissing moge kosten. De bom-weigeraars daarentegen komen vaak tot de konklusie, dat nee zeggen zonder meer, nú zinloos en uitzichtsloos is en menen in de situatie van dit ogenblik slechts een positief, effectief en zedelijk aanvaardbaar standpunt in te kunnen nemen, door te kiezen voor een volledig pacifisme, en al hun energie te geven aan de bevordering van de morele weerbaarheid, de mensen een "nieuwe dimensie" te leren denken. Dit laatste zou dan onder andere inhouden: ontsnappen aan het zwart-wit schema: Oost versus west, het aanvaarden van de eenheid der mensheid en de konsekwenties daaraan verbonden, het begrijpen en aksepteren van de veranderde werkelijkheid in China, Midden-Oosten en Afrika.

Red.

Citaat:

Natuurlijk denken nóch de Sowjet-Unie, nóch Amerika er aan deze bommen die een geringere uitwerking bezitten te fabriceren, om zich daarvan in een eventuele oorlog te bedienen. Nog niet zo lang geleden heeft het Amerikaanse ministerie van defensie immers meegedeeld, dat de radioactieve besmetting van grote gebieden een nieuw aanvalswapen is geworden.

De schone atoombom is niet voor het gebruik, maar alleen voor het uitstalraam bedoeld. Zij moet de mensen helpen geloven dat de kernproeven van heden steeds minder radioactiviteit ten gevolge zullen hebben en dat er tegen hun voortzetting niets steekhoudends is in te brengen. Dit heeft een wetenschappelijk Amerikaans tijdschrift reeds in 1956 vastgesteld.

Albert Schweitzer in zijn lezingen
van mei 1958.

Rectificatie: In de vorige Libertijn is abusievelijk vermeld dat de prijs van H.V.-kalenders f 2,-- is, dit moet worden f 2,50.

Wij willen de abonnées erop wijzen dat wij gemeend hebben de abonnementsprijs van de Libertijn per 7 Jan. 1959 te moeten verhogen van f 2,-- tot f 3,-- per jaar!

Helaas moesten de gemeenschappen van Twente en Haarlem ons een overlijdensberichtje sturen. Wij hopen, dat men na weer een beetje moed en belangstellenden verzameld te hebben, tot wederopstanding kan besluiten over enige tijd.

Op 14-15 febr. wordt er een heel gezellig weekend georganiseerd. Waar, hoe en wat?
Nadere mededelingen volgen nog.

Algemeene leden worden verzocht hun adresveranderingen en dergelijke op te geven aan het Centraal Ledenregister. Dit zorgt dan verder dat alle instanties op de hoogte gesteld worden.

Adres Centraal Ledenregister: A. Kok, Lariselaan 17,
Nw.Loosdrecht.

PRO.

Het is een misverstand te denken, dat kanonnen van zelf afgaan. Deze waarheid als een koe, die men o.a. kan vinden in het boekje "De wereld onder hypnose" van Leopold Schwarzschild wordt nog weleens te weinig begrepen en verstaan. Oorlogen zijn een onvermijdelijk gevolg van in de wereld bestaande spanningen en tegenstellingen. Men voert oorlogen met wapens. Wil men de oorlogen voorkomen, dan zal het er dus om gaan de spanningen te verminderen. Alle diskussies over ontwapening houden zich slechts bezig met symptomen, niet met de eigenlijke kwaal.

Een ontwapeningskonferentie, die de spanningen laat bestaan, kan slechts tot gevolg hebben dat de landen die het snelst hun vredesindustrie op oorlogsinspanning kunnen overschakelen nog meer macht naar zich toetrekken. In het algemeen zullen dit de diktatoriale landen zijn aangezien nu eenmaal binnen een diktatuur beslissingen sneller plegen te kunnen worden. Tevens bestaat het gevaar, dat de "ontwapening" binnen een diktatuur zich aan de waarneming onttrekt, wat in een democratie veel moeilijker zal zijn. Het gevaar bestaat dus, dat de diktatuurstaat na het ontwapeningsakkoord helemaal niet zo prompt is met de uitvoering van dit akkoord zonder dat dit direkt naar buiten blijkt.

Een nog grotere bedreiging van de vrede vloeit voort uit de zogenaamde eenzijdige ontwapening. Deze zal ergens een vacuum doen ontstaan, een laagdruk gebied, dat de mogelijkheid als het ware magnetisch naar zich toetrekt om door het naast liggende hogedruk gebied te worden overspoeld.

Wil men het oorlogsgevaar werkelijk verminderen, dan zal men zich konsekwent moeten richten op een streven naar ontspanning. Ontspanning ontstaat indien men er in slaagt elkaars belangen te ontzien en ieder het zijne te geven. In onze moderne samenleving zal een dergelijke vorm van ontspanning vooralsnog slechts bereikt kunnen worden langs bilaterale weg. De politici en de diplomaten van de verschillende staten moeten rechtstreeks met elkaar in contact treden om over dit vraagstuk tot een akkoord te komen. Dit zal

niet eenvoudig zijn, doch zelfs uitgesloten indien één van beide partijen in een militair uiterst zwakke positie geplaatst is. In dit geval zal hij immers vrijwel alles hebben te aksepteren hetgeen vanwege de militair sterke partij wordt voorgelegd.

Nog beter zou het zijn indien een supranationaal orgaan over een eigen politieleger beschikte om zelfstandig over de hoofden van de verschillende staten heen te kunnen ingrijpen daar waar zich een bedreiging van de wereldvrede voordoet. Korea was wat dit betreft nog maar een uiterst bescheiden begin. Een politieleger vereist tevens het komplement van een internationaal orgaan, hetwelk in konkrete gevallen verantwoorde uitspraken omtrent een rechtvaardige oplossing van een hangend geschil kan doen. De Verenigde Naties zijn daartoe bij lange na nog niet geëquipeerd, doch het zal ons gemeenschappelijk streven dienen te zijn het op de duur in die richting te leiden.

Zolang er nog geen mondiaal orgaan bestaat, dat de wereldvrede kan waarborgen, moet men altoos rekening houden met de mogelijkheid, dat een staat naar het wapen van de eigenrichting grijpt. De vraag is nu maar, of daarbij alles als geoorloofd mag worden beschouwd. Het antwoord op die vraag moet ontkennend luiden. In de eerste plaats bestaan er talrijke bepalingen van oorlogsrecht, waaraan men een zekere betekenis niet mag ontzeggen, doch waarvan vele helaas ook in een bepaald stadium door een bepaalde partij overboord worden gezet. In de tweede plaats echter golden bepaalde wijzen van oorlogvoering tot dusver als volstrekt onwettig. Daartoe behoren met name de gasoorlog en de bacteriologische oorlogvoering.

De hierop betrekking hebbende konventies kenden het beginsel van de reciprociteit; zij bevatten de zogenaamde si omnes clause. Men nam zich slechts voor zich aan de konventie te houden voorzover en voorzolang de tegenpartij zulks ook deed. Men prepareerde zich dus wel op de mogelijkheid van een dergelijke oorlogvoering doch in het voornemen haar niet toe te passen. In het algemeen gesproken moet worden vastgesteld, dat men zich in het verleden aan deze konventies gehouden heeft. De daaraan ten grondslag liggende overweging is ongetwijfeld mede geweest, dat een dergelijke wijze

van oorlogvoering voor de mensheid als zodanig een funest karakter zou hebben gedragen.

Het merkwaardige is, dat tot dusver ten aanzien van de atoomoorlog nog nimmer een dergelijk akkoord tot stand is gekomen, al heeft het onderwerp sedert 1945 herhaalde malen binnen het kader van de Verenigde Naties tot diskussie en het aanvaarden van resoluties geleid. Toch valt de atoomoorlog met zijn gevolgen van radioactieve straling, die - evenmin als de chemische of bakteriologische oorlogvoering - tot de tegenpartij beperkt kunnen worden in dezelfde categorie als de beide genoemde vormen van oorlogvoering. De konsekwenties van een atoomoorlog zijn zo weinig te overzien, dat het volstrekt onverantwoord moet worden genoemd bij voorbaat zonder meer in de mogelijkheid van zulk een wijze van oorlogvoering te berusten. Daarom lijkt het de hoogste tijd zich te gaan beraden over de vraag op welke wijze met betrekking tot de atoomoorlog een zelfde gedragslijn zou kunnen worden gevolgd als met betrekking tot de chemische en de bakteriologische oorlogvoering en moet de onlangs gehouden atoomkonferentie van Genève als een zeer toe te juichen, zij het nog een schuchtere stap, in deze richting worden beschouwd. Ofschoon het uiteraard nog onzeker is of de diplomatie in dit opzicht dezelfde resultaten zou kunnen bereiken moet het immers als waanzinnig worden beschouwd de mogelijkheid van een akkoord op dit punt niet in onze serieuze overwegingen te betrekken. Op het argument, dat een oorlog wel niet zal worden gevoerd juist wegens de preventieve afschrikwekkende werking van de kernwapens mag in dit verband niet al te zeer worden vertrouwd. Het zou de eerste keer zijn, dat een oorlog uit hoofde van dergelijke overwegingen voorkomen werd. Het zou echter niet de eerste keer zijn, dat een oorlog althans van zijn meest ernstige konsekwenties enigermate zou zijn ontdaan.

ROETHOF.

Citaten:

In Hirosjima werden door de atoombom met één slag 240.000 mensen gedood. Later stierven er nog 20.000 aan hun verwondingen (onder wie in 1957 nog 185 mensen). Er waren 50.000 zwaar - en 100.000 lichtgewonden. Deze atoombom wordt nu door de deskundigen het "model T" genoemd, d.w.z. hij is een oud Fordje in vergelijking tot de moderne reuzebommen. De explosieve kracht van de atoombom was gelijk aan 20.000 ton TNT. De moderne waterstofbom is minstens vijfhonderd keer sterker en heeft een explosieve kracht van een miljard TNT.

Sursuz Corda-De Tijd

De eigenlijke taak van kernwapens in een toekomstige oorlog is niet het doden van millioenen burgers. Haar taak is veeleer het tegenhouden van de gewapende macht van een aanvaller. Dit is geen eenvoudige opgave, want men heeft daarvoor niet alleen kernwapens nodig, maar zeer speciale soorten kernwapens, die men moeilijk kan ontwikkelen, en nog moeilijker te perfektioneren. Door de noodzakelijke proeven te nemen en met de vereiste planning is het defensieve gebruik van kernwapens mogelijk.

Uit een excerpt van OUR NUCLEAR FUTURE
door Dr. Teller en Dr. Latter.

Onze wereld wordt bedreigd door een crisis, waarvan de omvang schijnt te ontgaan aan diegenen, die de macht bezitten om grote beslissingen ten goede of ten kwade te nemen.

De ontketende atoomkracht heeft alles veranderd, behalve onze manier van denken en daardoor glijden wij af naar een catastrofe zonder weerga.

Een nieuwe denkhouding is noodzakelijk, wil de mensheid voortbestaan. Het afwenden van deze dreiging is het meest urgente probleem van deze tijd.

Einstein in het voorwoord van
het boek "Heeft het uur U voor
de mensheid geslagen" van Char-
les Noel Martin.

ONZE HOUDING TEGENOVER KERNWAPENS

Sinds, nu dertien jaar geleden, op twee Japanse steden atoombommen zijn geworpen, worden wij bij voortdurend geconfronteerd met het probleem van de kernwapens, waarvan zowel de voorraad als de uitwerking steeds groter vormen aanneemt. Van ons jonge humanisten, wordt, evenals van alle mensen, die zich mede verantwoordelijk voelen voor het wereldgebeuren, verwacht, dat wij ons een standpunt ten opzichte van de A- en de H-bom. bepalen. Velen onder ons die hierover hebben nagedacht, komen tot een afwijzing, ja zelfs tot een bestrijding. Zij zijn van mening, dat de gevolgen van een atoomoorlog (grote radioactieve vergiftiging, waardoor miljoenen mensen het slachtoffer worden van één enkele bom) zo katastrofaal zijn, dat kernwapens voor een humanist niet te aksepteren zijn, ook niet wanneer ze enkel maar als politiek-militaire evenwichtsfactor bedoeld zijn, omdat de mogelijkheid niet uitgesloten is, dat een of ander onverantwoordelijk individu de gelegenheid krijgt de eerste bom te gooien.')

Tegenover deze "afschaffers" van de atoombom staan zij, die betogen dat dit wapen niet meer weg te denken is uit de militaire verdediging van het westen tegen het Russische imperialisme. Wanneer het westen afziet van kernwapens, betekent dat, zolang de U.S.S.R. niet hetzelfde doet, dat onze verdediging zodanig verzwakt, dat Rusland vrij spel krijgt en wij grote kans hebben onder een kommunistische bezetting te moeten leven, met alle gevolgen daarvan, zoals depersonalisering, concentratiekampen, beëindiging van de vrijheid van drukpers enz. Ook dit kunnen wij als humanisten niet aksepteren.

Maar wat dan wel ? De pogingen om door middel van konferenties en anderszins tot een wederzijdse vermindering of afschaffing der kernwapens te komen, zijn van harte toe te juichen, maar omdat het, i.v.m. de dan nodige controlesystemen nog wel geruime tijd zal duren voor het zover is, zullen wij nu, voor vandaag de dag, als bewust levende burgers, onze houding tegenover de kernwapens moeten bepalen.

Dat is moeilijk, bijna onmogelijk, want het betekent dat wij moeten kiezen tussen de kans op een totale vernietiging van een deel der aardoppervlakte met de daarop wonende mensen en de nog grotere kans op een Russische bezetting met alle gevolgen van dien. Deze keus is moeilijk en ik kan u, lezer, niet adviseren wat gekozen moet. Ik kan u slechts vertellen hoe ik persoonlijk heb gekozen.

Ik dan, ben van mening dat een oorlog, ook zonder A-wapens, zoveel onherstelbaar leed met zich mee brengt, dat hij afgewezen moet worden. Het bestaan van A-wapens aksentueert dit alleen nog maar. Voor mij bestaat er dan ook alleen maar een gradueel verschil tussen kern- en konventionele bewapening. Ik heb uit dit standpunt de konsekwenties getrokken en heb daarom de militaire dienst geweigerd. Ik ben mij er ten volle van bewust, daardoor mede verantwoordelijk te zijn voor een eventuele Russische bezetting. Ik voor mij kan deze verantwoordelijkheid echter gemakkelijker dragen, zij het nog zeer moeilijk, dan die voor een door kernwapens vernietigde wereld. Want hoewel ik, gezien karakter en gezichten onderwijs, wellicht één van de eerste slachtoffers zal zijn. Lijkt het me voor de meeste mensen toch altijd aangenamer te leven in een kommunistisch land, dan in een door radio-aktiviteit vergiftigde omgeving. In het eerste geval is er altijd nog kans op verbetering en/of leren aanpassen aan het regiem. In het tweede geval is het zelfs in het gunstigste geval niet meer verantwoord nakomelingen te verwekken of te baren.....

Nogmaals, dit is een persoonlijke keuze en dan nog de m.i. minst kwade uit twee onaanvaardbare mogelijkheden.

Ik ben er mij van bewust, dat dit artikel over onze houding tegenover kernwapens magertjes is. Neëm het mij niet al te kwalijk. Het probleem is te moeilijk, gaat te ver boven onze macht, om zo maar de oplossing neer te kunnen schrijven. Maar misschien brengt het u wel even tot nadenken, en als dat zo is, is mijn moeite niet voor niets geweest.

Jaap de Boer.

---

1) Het is bekend, dat hooggeplaatse Amerikaanse militairen al enige malen hebben aangedrongen kernwapens te gebruiken om bepaalde konflikten op te lossen. Hoe deze aandrang in de Sovjet-Unie is, is onbekend, maar ze zal er zeker zijn.

Ik zie een kind van negen jaar oud; de vader en moeder lijken beide gezond. Het kind is ernstig mismaakt ter wereld gekomen. Twee metalen buisjes steken uit het gezichtje naar buiten ter vervanging van de neus, die er niet is. De mond, een gat zonder lippen, heeft geen tanden. Eén oogholte is leeg. De vingers van de linkerhand lijken op de klauwen van een roofvogel, die zich op zijn prooi stort.. Het kind plast door een gummibuisje; een rubberzak neemt de ontlasting op, want het kind heeft geen sluitspier. Het lichaam, dat onderaan onevenredig dik en van boven ingevallen is, lijkt op een vormloze massa leem. De huid is grijs als een regenlucht en de geluiden die deze jongen uitstoot klinken als het krassen van een raaf. En dat, wat hier voor mij ligt, wordt mens genoemd. Ik zie het en moet overgeven.

Uit het verslag van de Japanse schrijfster Nicki Otto over een bezoek aan atoomslachtoffers.

Dit nummer is tot stand gekomen met medewerking van:

BEN HARTEMINK

Verslag van het Atoom-Weekend.

Ongeveer 30 HJG-ers waren aanwezig om het atoom onder de loupe te nemen, tijdens het atoomweekend te Soest in ons al-oude de "Lichthoek".

Geen grote opkomst, maar voor een onderwerp als dit toch een bevredigend aantal. Het zou misschien eens overweging verdienen een weekend te houden in een andere plaats waar misschien voor hetzelfde geld meer geboden kan worden. Ik bedoel hier speciaal het zelf meenemen van lakens etc. en het niet beschikbaar stellen van maaltijden.

f 3,75 is een behoorlijke uitgave voor alleen overnachten. Om half acht 's avonds nam de eerste spreker, Ir. van Steenes, als anti-atoombomman het woord.

Ir. van Steenes begon met er op te wijzen dat wij in de opvoeding reeds gekomen zijn in het stadium van "geweldloosheid". Wel een duidelijk voorbeeld dat met kracht niets te bereiken is. Spreker was door onze voorzitter gevraagd in zijn betoog vooral de volgende 3 punten naar voren te brengen:

1. Het militair economisch aspekt.
2. het politiek psychologische.
3. de moreel levensbeschouwelijke.

"militair", aldus spreker, "leven wij nog altijd in het verleden". Militaire autoriteiten zijn niet modern. Als voorbeeld noemde hij de waterlinie in 1940. Hoewel deze linie voor de Duitse troepen geen obstakel bleek, heeft men zelfs in deze tijd het idee "waterlinie" nog steeds niet losgelaten.

Ook de militaire propaganda of het z.g. "opvoeden tot een nieuwe oorlog" lichtte spreker toe met het citeren van een artikel uit de N.R.C. van 7 Mei 1958 dat in gezwoolen taal een reportage gaf van een militaire oefening van het overtrekken van de IJssel.

De economische problemen zijn zeer belangrijk. Woningbouw stagneert door de grote militaire uitgaven en belangrijker dan dat, is, internationaal gezien, het feit dat nog $\frac{2}{3}$ van de wereldbevolking in honger en armoede leeft. Hierin ziet spreker een groot gevaar omdat de welvaartsverschillen tussen Oost en West nog voortdurend toenemen waardoor een klassenstrijd zou kunnen ontstaan tussen blanke en gekleurde volkeren. Als enige mogelijkheid dit te voorkomen, ziet spreker de industrialisa-

tie van het oosten d.m.v. de vrijgekomen gelden bij het staken van de bewapeningswedloop.

Sprekend over het politiek psychologisch aspekt ging Ir. van Steenes in op de publieke opinie. De publieke opinie kan heden ten dage niet meer genegeerd worden. Als voorbeeld hiervan noemde spreker de Suez-crisis en het aandringen op onderhandelen met de Sowjet-Unie. De mening dat als beide partijen "scherpe" wapens hebben, geen van beide de oorlog durft riskeren houdt volgens spreker een groot gevaar in. De geschiedenis heeft geleerd dat dit altijd tot oorlog leidt. Thans is de situatie zo, dat een technische fout reeds tot oorlog kan leiden. Het verkeerd interpreteren van radar-echo's kan reeds Amerikaanse vliegtuigen boven Sowjet gebied brengen of omgekeerd. Spreker lichtte dit nog met voorbeelden toe. Over de morele kant zeide Ir. van Steenes dat hij als het belangrijkste zag, "de noodzaak van het bestrijden van de publieke opinie dat geweld een geschikt middel is voor het oplossen van geschillen". Deze denkbarrière moet worden doorbroken ! Spreker zag de ontwikkeling van de samenleving in 3 fasen.

1. het beleven van eigenbelang. Dit was het tijdstip "ieder voor zich en God voor allen". Dit stadium hebben wij achter de rug. Wij beleven thans het 2 stadium, en wel dat van de samengedrongen arbeid door het uitvinden van de machine. Hierdoor zijn de groepsbelangen ontstaan. Als derde fase zag de spreker het "bewust dienen van het belang van de gemeenschap". Vrijheid, gelijkheid en broederschap zal als geheel een realiteit moeten worden. Dit zal de publieke opinie moeten doen.

Na de pauze werden nog enige vragen gesteld aan Ir. van Steenes. O.a. werd gevraagd hoe spreker als anti-militarist een oplossing ziet uit de huidige situatie.

Ir. van Steenes wijst erop dat het z.i. onmogelijk is tot ontwapening te komen door algemeen overleg. Dit zal moeten geschieden door een nieuwe denkwijze.

"Macht zal door recht moeten worden vervangen, en haat door liefde". Wij zouden reeds op de goede weg zijn als wij in Holland zouden beginnen met een algemene ontwapening om zodoende de wereld een voorbeeld te zijn.

Op de vraag of wij dan bereid zouden zijn de konsekwentie van een Russische overheersing te aanvaarden, antwoordde spreker dat hem dit niet aangenaam lijkt. Wij zijn nog niet geschikt een eventuele bezetter te weerstaan met an-

dere verzetsmiddelen dan de wapens.

Om 23.00 uur werd de discussie gesloten.

De spreker van de Zondagmorgen was de hr. Schouwenaar lid van de kamerfractie van de P.v.d.A.

Spreker verklaarde dat hij de atoombom niet als een probleem ziet en niet als zodanig wil zien. Hij gaf als richtlijn dat wij moeten leren leven met de atoombom, zoals generatie's terug de mensen moesten leren leven met het buskruit. Spreker gaat daarna diep in op het militair strategisch effect van de atoombom. Hij wijst er op dat toen Amerika na de oorlog de alleenbezitter was van de A-bom er geen angst bestond.

Thans heeft ook Rusland deze bom en is inmiddels de H-bom verschenen. Dit stadium noemde spreker de "ballance of terror". Spreker ziet hierin een evenwichtstoestand. Het westen heeft met de atoomwapens, in het bijzonder met de tactische atoomwapens, de mogelijkheid de 4-miljoen man rode troepen te weerstaan met de 2½ miljoen man die wij op de been kunnen brengen.

Wat de morele kant betreft, merkte spreker op dat de vrees voor de atoombom afneemt. Wij hebben atoomwapens nodig om onze samenleving te verdedigen. De waarde van de westelijke samenleving is te groot om deze zonder weerstand over te geven aan de kommunisten. Spreker is ervan overtuigd dat bij overgave de westelijke samenleving zou ophouden te bestaan.

Spreker wijdde nog enkele woorden aan de z.g. "Atoombom pacifist". Dat zijn de mensen die wel konventionele wapens maar geen atoomwapens willen. In deze tijd is dit onmogelijk, aldus de heer Schouwenaar. Een konventionele bewapening opbouwen op zelfde sterkte als wij thans met atoomwapens hebben, zou een enorme uitgave betekenen. Spreker ging in op enkel pacifistische argumenten; o.a. kollektieve passieve weerstand. Hierin gelooft spreker niet. De mentale kracht van het westen is onvoldoende. Als bewijs hiervoor gaf de heer Schouwenaar, dat slechts een klein deel van de bevolking actief aan het verzet heeft deelgenomen gedurende de jaren 40-45. Verder merkte spreker op dat het leven onder de "ballance of terror" niet erger is voor ons dan het leven onder de "ballance of buskruit" in vroegere dagen.

Politiek ziet de spreker de houding van Amerika als te star. Spreker zou meer risico's willen en niet direkt alles afwijzen wat de Sowjet-Unie voorstelt.

In de discussie die hierna volgde ging spreker in op de mogelijkheid van "oorlog door vergissing". Dus door b.v. het verkeerd interpreteren van radar-echo's. etc. Deze mogelijkheid achtte spreker miniem. "Dit is spekuleren op de angst". Hierop aansluitend werd gevraagd of spreker niet spekuleerde op de angst door te wijzen op het kommunistische gevaar. Spreker verklaarde dat men een bezetting door het kommunisme niet moest onderschatten. De jongste geschiedenis had ons bewijzen genoeg hiervan gegeven.

Op de vraag of geen middenweg mogelijk was en wel zo dat aan de ene kant de bewapening niet verwaarloosd moest worden maar aan de andere kant de ontwikkeling van de achtergebleven gebieden krachtadig ter hand zou moeten worden genomen, antwoordde spreker dat wij in de eerste plaats onze samenleving veilig moeten stellen en dat het zeer moeilijk was hulp op grote schaal te verlenen zonder zichzelf impopulair te maken.

Als oplossing voor de huidige impasse gaf spreker o.a. het voortdurend bereid zijn tot onderhandelen met de Sowjet-Unie en het uitvoeren van het plan Gaitskell;n.l. terugtrekken van alle vreemde troepen uit Europa.

Theo Houtkoper.

Nieuws uit de gemeenschappen !

Sturen jullie regelmatig nieuwtjes en mededelingsblaadjes aan de redactie van de Libertijn !

Dit is beslist de enige manier om in "den lande", door publikatie in de Libertijn, de gemeenschappen van het doen en laten van elkaar op de hoogte te stellen.

Ook wij zijn benieuwd wie in het huwelijksbootje stapten, baby's kregen etc.

Hier beginnen wij:

Op 28 november trouwden Mieke Muggen en Dick de Boer (Oud L.-redactie lid) ten stadhuize te Meppel.

Phia en Ben Heijtze, Amsterdam, kregen een zoon David Frank.

Voor al deze mensen onze hertelijke gelukwensen.

Nederlandse Vereniging

voor

Sexuele Hervorming

Lidmaatschap f 4,— per jaar

In het „Verstandig Ouderschap” vindt U maandelijks een keur van artikelen over vraagstukken betreffende het menselijk geslachtsleven.

Inlichtingen bij het secretariaat:

BILDERDIJKSTRAAT 39 - DEN HAAG

Abonneert U op

MENS EN WERELD

verschijnt om de 14 dagen.

Abonnementsprijs: H.J.G.-leden f 3,50 per jaar. Voor H.V.-leden f 5,— per jaar.
Voor niet-leden: f 7,50 per jaar.

Redacteur: Dr. H. Bongers.

Redactie-secr.: H. P. Danz.

Administratie: Oudegracht 152, Utrecht, Telefoon 10163, Postgiro 304960.

Vaste medewerkers: Dr. J. C. Brandt Corstius; Dr. J. Brummelkamp; H. G. Cannegieter; Dr. A. L. Constandse; Hella Haasse; Drs. H. Herbers; P. Krug; J. B. Meyer; Dr. O. Noordenbos; Dr. J. P. van Praag; Dr. D. H. Prins; P. C. J. Reyne; Mr. Dr. H. J. Roethof; Mr. A. Stempels; Dra. L. de Zwart.

DE KERKELIJKEN

**zorgen voor hun wezen
door het instandhouden
van weeshuizen enz.**

BUITEN-KERKELIJKEN

**zorgen voor hun wezen
door zich aan te
sluiten bij**

DE WEZENKAS

**vereniging tot opvoeding en
verzorging van wezen op
Humanistische grondslag.**

**Vraagt inlichtingen omtrent het
lidmaatschap bij de secretaris,
J. Yssennagger,
Stadionkade 158,
Amsterdam-Z.**

NIEUWS

brengen is: recente feiten en gebeurtenissen zo snel en zo getrouw mogelijk weergeven.

Nieuwsberichten moeten, alvorens te worden gepubliceerd, allereerst op hun juistheid worden getoetst. Vervolgens moeten ze worden ontdaan van bijkomstigheden, die niet terzake dienen en die begripsverwarring kunnen bevorderen.

Om het eigenlijke nieuws op de juiste waarde te schatten, is het nodig ook de achtergrond te kennen. Een goed nieuwsorgaan geeft dus ook daarvan een zo zuiver mogelijk beeld, daartoe in staat gesteld door goed georiënteerde correspondenten, redacteuren en andere medewerkers.

Critische beschouwingen dienen tenslotte verschillende kanten van het nieuws in het licht te stellen.

Dat tezamen moet een getrouwe indruk geven, een heldere voorstelling van zaken, die voor de lezer de mogelijkheid schept, zelf conclusies te trekken, zich een eigen oordeel te vormen of zijn oordeel te toetsen.

Alleen een deskundige redactie, journalistiek geschoold, kan een krant maken, die aan bovengestelde eisen voldoet. De N.R.C. met zijn merendeels academisch gevormde deskundige redacteuren, die als journalist hun sporen hebben verdiend, onafhankelijk zijn van commerciële of politieke invloeden, streeft voortdurend naar het summum van betrouwbaarheid, zowel in haar nieuwsberichtgeving als in verdere voorlichting op allerlei gebied.

Als U geen NRC-lezer bent, gaat U dan eens na in hoeverre de NRC voldoet aan de hoge eisen, die aan een goed dagblad moeten worden gesteld. Graag laten we U daartoe de NRC enige weken op proef bezorgen, zonder dat U dat enige verplichting oplegt. Schrijft U even een kaartje of telefoneert U met de

NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT

POSTBUS 824 ROTTERDAM TELEF. 111.000